

CRÒNICA D'UNA JORNADA: EL MODEL ESPORTIU DE LA REPÚBLICA CATALANA

Barcelona, 23 de gener de 2014

Generalment, l'esport no està situat entre les prioritats de les polítiques públiques i és per això de la importància d'una jornada com aquesta per reivindicar-lo. Al capdavant, la pràctica de l'esport i el seu moviment associatiu és un teixit social molt ampli en la nostra societat i alhora la seva funció de cohesió social, de promoure valors humanistes i de vida saludable són cabdals perquè ens plantejem situar-lo en el lloc que li correspon. Sovint, quan ens referim al procés nacional, una de les principals inquietuds és saber en quina lliga jugaran el Barça i l'Espanyol, però més enllà d'aquesta anècdota, convé que ens plantejem com a país quin model esportiu volem per a la futura República Catalana. La presentació de la jornada va ser a càrrec de l'Albert Donés, diputat al Parlament de Catalunya, que va reivindicar l'esport com una estructura d'estat i de la seva importància com a ambaixador i transmissor dels valors del poble de Catalunya.

El model esportiu de la República Catalana

Tot seguit, en Josep Sagner, president de la comissió sectorial d'Esports d'Esquerra Republicana, presenta la taula rodona i planteja les primeres preguntes per iniciar el debat. Una Catalunya independent hauria de continuar el model esportiu actual? Quins models esportius es poden aplicar en la futura República Catalana? Quines competències hauria de tenir el Ministeri d'Esports?

El primer en obrir foc és en Rafael Niubó, ex-secretari general de l'Esport durant el Govern d'esquerres. Segons diu, el model esportiu s'hauria de posar en marxa perquè actualment no tenim i no es va poder posar en pràctica perquè hi havia altres prioritats. Quan va entrar a Govern, es va trobar amb un pressupost de 36 milions d'euros amb el que no era possible engegar un model esportiu, tot i així durant aquella etapa el pressupost va incrementar fins el 118 milions. Tal com ell afirma, el món de l'esport per la política és una qüestió de segon ordre, en qualsevol administració l'esport és una de les darreres preocupacions. L'esport no s'ha aconseguit fer respectar, ni pel que fa als models associatius, ni el model escolar, ni el comercial. I el que és més preocupant, no es defensen els interessos esportius conjuntament dintre del mateix sector. En aquests moments de crisi, l'esport s'ha reduït vora el 50% de pressupost, entre d'altres coses perquè el sector no està prou cohesionat i no hi ha prioritats polítiques. En aquest sentit, contraposa els models esportius d'Irlanda Espanya, que qualifica d'estrany, als models centre-europeu i nòrdic. Segons aquests models, la Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC) hauria de ser el gran paraigua en la gestió de l'esport on hi entrés tothom, com és el cas d'Alemanya, Suècia, Holanda, etc. Per posar altres exemples, Itàlia i França tenen un comitè esportiu que actua com a pseudo-ministeri. En la majoria de països, tenen una associació que actua de paraigua on s'apleguen tots els agents esportius. Per posar algunes dades, assenyalava que l'inici del seu càrrec, es feia una despesa de 5'14 euros per habitant a l'any a Catalunya, mentre que en els països europeus està a l'entorn de 30 o 60 €/hab. Actualment, a Catalunya s'hi destinen 7'5 €/hab. amb uns bons resultats esportius però en la tendència a la baixa. Seria bo que la UFEC es convertís en una confederació esportiva com és el cas d'Alemanya, Suïssa, Holanda... I pel que fa a la pregunta sobre quines competències hauria de tenir un Ministeri d'Esports, respon amb claredat: poques. A Suècia hi ha un ministeri amb tan sols 6 funcionaris on el Govern fixa les prioritats i la confederació les gestiona. És important distingir entre govern i gestió. En aquest sentit, subratlla que on es talla el bacallà és al consell de ministres que és qui marca les prioritats. Finalment, fa referència a les crítiques que han aparegut sobre les inversions en equipaments esportius dels darrers anys, on hi ha qui denuncia que s'han

fet masses poliesportius. Per posar les coses al seu lloc, recorda que un poliesportiu costa 2 milions d'euros mentre un hospital en val 500. Sovint no es té consciència de la utilitat de les infraestructures esportives que, més enllà de la pràctica esportiva, són equipaments d'esdeveniments socials, lúdics i culturals. En conclusió, el Govern que governi i que la gestió la faci la societat civil. Per sort, tenim una extensa estructura civil que treballa gratuïtament i amb esforç.

El següent en prendre la paraula és en David Moner, president de la Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC). Com ell assenyala, hi ha molts clubs en activitat, unes 60 federacions i uns 3 milions de socis. Hi ha alguns problemes generals, com per exemple quan es coincideix amb l'aturada escolar. Aprofita també per crítica els consells esportius que ens els seus inicis es van repartir quotes de representació entre CiU i PSC. Segons la seva visió, l'esport és competició i sacrifici, de tota la vida, l'esperit esportiu es basa en la competició. Tanmateix, tot i fer-ho tant malament, s'han aconseguit el 40% de títol esportius de l'estat espanyol. Si no es fa una cosa unificada, l'esport català no funcionarà mai. Recalca que el model d'esport és a nivell de barri amb una gran complicitat amb milers d'infants, joves, veterans i amateurs que hi participen. L'esport és una gran maquinària, en el que en el seu moment ja es va plantejar de fer un clúster al Centre d'Alt Rendiment (CAR) de Sant Cugat. L'administració pública és necessària per fer equipaments, de fet s'han fets molts poliesportius però que després hi ha la problemàtica del cost perquè s'han de mantenir. Per exemple, en les piscines s'hi troben instal·lacions deficientes en el manteniment. En resum, segons el seu parer, l'esport s'ha de regir en l'esperit competitiu i no només amb una mentalitat laxa. En aquest sentit, s'hauria d'aspirar a un model on els infants de 6 o 7 anys ja haurien de saber quin és l'esport que els hi agrada. En quan a Govern, si Catalunya és independent, hi ha d'haver un Ministeri de l'Esport amb una administració més austera i en la que els funcionaris haurien de fer esport enlloc de viure de l'esport.

L'estructura del futur Ministeri d'Esports

En el següent bloc, dedicat a l'estructura del futur Ministeri d'Esports, en Josep Saguer presenta els ponents i planteja les següents preguntes per al debat: És vàlid el model administratiu actualment? Quins models són prioritaris als països europeus? Quin model convé a l'esport català?

El primer a prendre la paraula és en Carles Macian, ex-director general del Consell Català de l'Esport. A parer seu, el model administratiu actual no és gaire eficient per diferents motius. Primer, perquè no tenim control sobre els ingressos, no hi ha una vinculació entre ingrés públic i despesa esportiva. Segon, és necessari tenir pes polític per aconseguir un bon finançament amb dotació pressupostària. A més, l'execució pressupostària sovint no es compleix, si l'administració es compromet a fer-ho s'hauria d'executar. Tercer, hi ha un deficient aprofitament de recursos. El cost de la maquinària esportiva es molt car, el 25% del pressupost és despesa interna de funcionament enlloc de dedicar-la a l'esport. Quart, el processos a l'administració són burocràtics i llargs, no és qüestiona l'eficiència, l'important són els papers presentats a registre. I cinquè, hi ha poca col·laboració entre entitats esportives i administració esportiva, caldrien convenis estables que permetin planificar. El sector esportiu és vist com un dels grans demanadors de diners i el sector veu l'administració com els tesorers que els en donaran, aquesta relació s'hauria de basar en la col·laboració. A Catalunya es van copiar models que no eren els millors, amb defectes de funcionament. En canvi, a Europa hi ha d'altres models d'èxit. Quines característiques tenen aquests models? En primer lloc, forts lideratges polítics. Segon, la separació de la direcció política de la gestió, un model d'agències entre algú que gestiona i un altre que demana responsabilitats. Tercer, tenir objectius clars amb estructures administratives més lleugeres i eficients. És molt necessari simplificar processos interns, més senzills, sense violar els principis d'equitat i d'accés als usuaris. Quart, ser responsable en els ingressos i despeses. S'hauria de ser capaç d'autofinançar-

se i gastar amb eficiència, amb la mínima pèrdua possible, i permetre les entitats a participar de la gestió. Tot plegat, per arribar a tenir una administració moderna i eficient. Així doncs, des d'aquesta perspectiva, en el model que convé a l'esport català, en primer lloc cal que pugi de rang i tingui més pes polític. Segon, s'hauria de fer un pas endavant amb una Secretaria de l'Esport i un organisme per sota de gestió esportiva, responsable de la gestió de polítiques esportives, una agència que s'assembla més a una empresa pública que no pas una administració, en que hi participés el sector privat sense ànim de lucre, com ara entitats escolars. En el cas de l'agència de turisme hi participen inclòs empreses del sector. Tercer, eliminar la burocràcia el màxim possible. Quart, crear un sistema públic d'indicadors en que un petit club rebés un finançament en funció de la seva activitat esportiva i no pel rendiment de comptes. Cinquè, que el diner públic arribi de manera eficient sense tortura. I finalment, mecanismes de control, en el que és més important que els diners es gastin bé i no tant si les factures són correctes. En definitiva, millorar la qualitat en la gestió, més control de polítiques públiques i que les coses es facin més ben fetes.

Tot seguit és el torn d'en Carles Nugué, president del Futbol Club Estartit, un petit club d'esport femení que competeix a nivell de tot Espanya. Tal com assenyala, la seva principal experiència al capdavant d'un club esportiu és la resistència perquè tiri endavant i, en el seu cas, puntualitza que té més tracte amb les federacions que no pas amb l'administració. A parer seu, la xarxa esportiva de Catalunya es basa en el voluntariat, i això és una riquesa que s'ha de potenciar com a model esportiu. En primer lloc, perquè els recursos que s'estalvien poden revertir en els esportistes. I segon, perquè és d'un valor social i esportiu, com a pedrera d'esportistes professionals que dona l'oportunitat de la pràctica de l'esport i com a lligam i cohesió social. El model esportiu ha de tenir en compte aquests aspectes. El desig de tenir seleccions esportives nacionals està bé, i si triomfen en competicions internacionals encara més. Però a parer seu, el que és realment important és tenir un model en que l'esport arribi a tots els racons, com a eina de convivència i valors, en que qualsevol tingui la possibilitat de practicar esport. Per aconseguir això, calen canvis administratius indispensables en matèria d'educació, una llei de mecenatge eficient i efectiva amb avantatges fiscals, un reequilibri territorial en les inversions amb varietat en l'oferta esportiva i potenciar una millor formació professional esportiva. El primer que s'ha d'aconseguir és democratització de l'esport, en que tothom que el vulgui practicar ha de poder fer-ho. En una societat que es practiqui l'esport, les figures acabaran sortint i els títols també, i si de la quantitat en surt la qualitat, molt millor. S'ha de començar per baix, una bona estructura permetrà resultats bons. Aquest és el camí correcte per a Catalunya i el més just per l'esport català.

L'esport català en relació amb l'esport internacional

De la mateixa manera que en els anterior, en Josep Saguer presenta aquest tercer bloc a partir de tres preguntes. Com hauria de ser l'esport català en el context internacional? On haurien de competir els equips d'alt nivell? Com projectar Catalunya per mitjà de l'esport?

L'Ignasi Doñate, president del Comitè Olímpic Català, exposa la seva argumentació. Segons ell, la integració de l'esport català en l'àmbit internacional serà un procés paral·lel al procés de reconeixement de la República Catalana. La internacionalització de l'esport d'elit dependrà de la unitat, la qualitat, la visibilitat i el finançament de l'esport. La unitat serà efectiva a través del diàleg entre agents esportius i administració esportiva i la integració es mesurarà pel progressiu reconeixement de les federacions catalanes, que alhora comportarà la desvinculació respecte les federacions espanyoles, un fet que hauria de comportar elements positius, com una millor eficiència, però avisa que aquesta desvinculació s'hauria de planificar. La filiació internacional de les federacions es durà a terme quan Catalunya sigui reconeguda com a estat. Un procés progressiu en funció de la pressió que exercim per competir esportivament. D'aquí se'n derivaria la implantació

de les seleccions esportives en l'àmbit mundial. En aquest context, s'hauria de restaurar el Comitè Olímpic Català (COC) conduït per la UFEC. En resum, caldrà una actuació política decidida en un marc d'unitat, dotar-nos d'un marc legislatiu nou fugint del model espanyol i una millora important del finançament per l'esport d'elit per assolir la representació internacional. Pel que fa a on haurien de competir els equips d'alt nivell, a parer seu hauria de ser en les lligues catalanes, com a trampolí per accedir en competicions de lligues internacionals, que seran un marc més accessible i horitzontal que donarà més oportunitats als esportistes catalans. Això farà que les federacions i clubs optin per donar el màxim prestigi a les competicions catalanes. Tot i així, sempre quedarà oberta la possibilitat de participar en lligues d'altres territoris. Respecte potenciar la projecció de l'esport català, subratlla que l'esport és un dels grans elements potenciadors de la identitat d'un país, en aquest sentit serà molt important per relançar la marca Catalunya al món. Al cap i a la fi, l'esport és un element estratègic com a diplomàcia pública.

I en darrer lloc pren la paraula en Xavier Albert Canal, president de la Secció de Dret Esportiu del Col·legi d'Advocats de Barcelona i de l'Associació Catalana de Dret Esportiu. Per ell, deixa clar que l'esport ocupa dels últims llocs de les prioritats polítiques, el dret i l'esport van al darrera de l'agenda política. Responent a la primera de les preguntes, el primer que hauria de passar per al reconeixement internacional de l'esport català és que la República Catalana tingui el reconeixement de la comunitat internacional, no podem anar a picar les portes de les federacions internacionals fins llavors. Segons la carta olímpica, modificada per en Samaranch, només hi poden participar els estats. Quan tinguem un estat, serà quan haurem de demanar la integració al Comitè Olímpic Internacional (COI). Primer reconeixement internacional i després sol·licitar-ho. Un cop assolida la independència ni hi haurà problema a aconseguir-ho. Això no es produirà d'un dia per l'altre, hi ha haver una transició, probablement no gaire amistosa. Respecte a on hauran d'anar a jugar els clubs d'alt nivell, serà cadascuna de les federacions que haurà d'assumir la decisió. Però remarca, si som un estat com deu mana, un estat independent ha de tenir les seves lligues pròpies, tot i que preveu que no serà gens fàcil. Ell parteix de la base que no serà possible seguir jugant a la lliga espanyola per que hi ha una problemàtica normativa, com ara la intromissió per part administració, per exemple en l'àmbit disciplinari. La Lliga de Futbol Professional depèn del Ministerio i ve regulada per la Ley del Deporte. Els clubs catalans estarien sotmesos a una competició amb uns ens amb funcions delegades de l'administració espanyola, inclosa la disciplina esportiva. Això implica que prèviament t'has d'inscriure a una federació espanyola. Segons la llei, la Copa del Rei també l'hauríem de jugar obligatòriament i la FIFA ho hauria d'autoritzar. En quan al tema dels jugadors, en el supòsit que l'estat català no formés part de la Unió Europea, els jugadors serien considerats estrangers, fet que comportaria que el futbol base s'hauria de replantejar. En fi, s'hi ha de començar a pensar...

Doncs sí, s'hi ha de començar a pensar, aquest era l'objectiu d'aquesta jornada. I perquè tot el que s'ha exposat sigui d'utilitat per començar a pensar el model esportiu de la República Catalana, tot seguit en Josep Sagué fa un resum del que s'ha dit a mode de conclusions. En destaca que no hi ha un model esportiu i la poca importància que té l'esport en el sistema polític català. Que cal importar el model europeu per crear una confederació de l'esport capitanejada per la UFEC amb una inversió de 40 euros per habitant. Crear un Ministeri d'Esports amb poques competències però que fixi les prioritats. Si l'esport creix és gràcies a la competició amb un model des de baix amb clubs als municipis i una administració necessària per al manteniment però austera i amb pocs funcionaris. El model actual no és suficient, no té control dels ingressos, és deficient en l'ús dels recursos, té poca eficàcia, processos burocràtics i una dinàmica de demanar i donar sense col·laboració. Cal separar política i gestió esportiva, reduir la maquinària administrativa i fomentar la col·laboració amb les entitats. Cal posar l'accent en el voluntariat esportiu, on els clubs petits permeten la pràctica de l'esport, sent la millor eina de la ciutadania per a la integració, cal una llei de

mecenatge, la democratització de l'esport per la seva proximitat i que la quantitat durà a la qualitat. La representació internacional s'ha d'incrementar, cal desvincular-se de les federacions espanyoles, implantar les seleccions catalanes i integrar-se al Comitè Olímpic Internacional, les federacions i clubs han de poder participar de lligues d'altres territoris i potenciar l'esport per a la projecció de la marca Catalunya. I finalment, valora més l'esport, hi haurà un reconeixement internacional en paral·lel al procés d'independència i que hi haurà dificultats per participar en les lligues espanyoles.

Francesc Sànchez
Tècnic de polítiques sectorials
acciopolitica@esquerra.org